

Krisjan:

Leyst og fast um samfelagsviðurskipti

2. PARTUR

At kalla allar áirnar í stør-bygdum okkara, sum ættirnar undan okkum kundu frøast um, og sum vóru av týðningi bæði fyrri tvátt og mylnuvirksemi, eru nú so dálkaðar, at rotaroykurin stendur frá teimum langa leið, og er tað at harmast um. Einamest í Havn við hennara stóra uppplendi og við flotum, uddi tað í forum við silum, sum nú einans finnast hendinga. Hetta er úrslitið av átálmaðum vøkstri og óvandaligari vatn- og kloakkveiting, sum hóast alt neyvan var møgulig orvisi við tí avmarkaða peningi, myndugleikarnir høvdu um hendur frá 30num fram til 60ini. Men heldur ikki longur eiga vit at bera yvir við hesum skilaloysinum, sum nú einans loyvir smábørnum óhúmskuna at bloyta sær leggirnir í. Stoðgað skuldi longu verið við lokanini av Havnar á omanfyri Vaglið og mylnuhylin, sum var eitt satt gullsá í teirri táverandi hugnaligu havnarmyndini. Men heldur ikki er tað rætt at koma við ábreiðslum, uttan samstundis at peika á møgular arðar loysnir. Av hesum er tíð okkara alt ov eyðkend, so lat meg í stuttum vísa á møgular gongdar leiðir fyrri framtíðarinnar kloakkveiting:

Triggjar eru høvuðsáirnar í Havn, sum enn ber til at bjarga, um vit í felag vísa okkara góða vilja og samfelagssinn. Hesar eru: Rættará, Høydalsá og Sandá. Utan minsta sindri av umhugsni hava kloakkirnar verið leiddar út í áirnar, og er hetta eyðsæð, eftirsum hesar renna á lægsta lendi og sostatt uttan hóasták finna sjógvin. Tískil verða eisini vit í framtíðini, vegleiddar av náttúruni, sum vit soleiðis hjálpa, at veita kloakkir okkara somu leiðir, men ikki í sjálvar áirnar, men í rúmar veitir, vit grava fram við hesum. Veitirnar skuldu verið so víðar, at tær lættliga kundu tikið alt avfall frá øllum hugsandi framtíðarbyggingum okkara. Tær skuldu sjálvandi verið lokaðar og vallaðar við úttøkum í hóskaði millumbilum til tey ymsku endamálini, tað veri seg vanlig hús sum verksmiðjur. Ovast kundu hesar hugsandi munna út í ein hyl í ánni, so tær soleiðis kundu nýtt nakad av áarvatninum til skolingina. Flestøll munnu nú halda, at tær turru áirnar ikki hava sama hugna sum tær floymandi, og rætt er tað. Sostatt átti eisini minni veiting at verið lögð í sama grevstri úr fjøruni og niðan í hylin, so vit á henda hátt

kunnu veita sjógvin niðan í ein part av hylinum í tí mesta summarturkinum. Vit eiga heldur ikki at sleppa veitunum í fjøruni, men at leiða tær í somu veitingum út á streymasjógv. Í hesum viðfangi kunnu vit harmast um, at kloakkirnar í Havn ikki vóru veittar útum nýggja bringarðin, áðrenn hesin var liðugtbygdur. Reinskingarstöðir, sum enn eru rættuliga kostnaðarmiklar, kundu vit soleiðis verið fyrri uttan enn eina tíð, hóast hesar í fjøruni vildu fullgjøgjað verkið. Har talan er um smærri áir og minni náttúruveikendur øki, kundi sloppist við veiting øðrumegin við. Skitna vatnið kundi her hugsast at verið savnað í stóri lokaðar brunnar á øðrum áarbakkum um fyrri siðan at verið veitt yvirum í høvuðsveitingina eftir fittligum grótrúm, sum vóru laðaðar um áirnar nøkulunda sum tær gomlu. Ikki minnst hesar brýr millum ymskar vøkstrir og hvørt av sinum friðka um myndina. Róm fyrri øðrum veitingum so sum telefon, drekkivatn, ravmagn og annars alt tað framtíðini hoyrir til, skuldi sjálvsagt verið í sama grevstri. Omanfyrirstandandi er sera einfalt og lættliga møguligt við teimum tølum, vit í dag hava til taks. Sílk ábót er ódýr, um farið verður undir arbeiðið, áðrenn umfatandi bygging ger tað meira tvørligt, tí útreiðslurnar sammettar við signingina og ta frægd, vit og børn okkara finga av slíkum tiltøkum, eru smáar í eini vælferðartíð, har summi okkara í ørandi yvirskotsrúsi dálka meira eftir einum ári, enn undanfarnu ættirnar eitt heilt foldarliv.

Munandi lættari er tað at seta tiltøk í verk viðvíkjandi bilferðsluni og dálking hennara. Hetta kann næstan gerast frá einum degi til annan, um viðkomandi myndugleikar vísa dirvi og ans har fyrri. Stóri bilarnir hava í Føroyum alt ov leingi verið ov biligir, og tað hevði ikki verið heilt órimligt at tvi-ella trýfaldra núverandi pris teirra. Hinvegin eiga vit tó heldur ikki at skerja møguleikarnar hjá fólki, ið býr óhøgligt, at flyta seg og sini til biggja í lítum akfari. Her átti samfelagið at syrgt fyrri ókeyppis flutningi fyrri innanbiggjaferðslu, sum nú vildi verið líka norður til Kaldbaks, um vit taka Havnina til dømi.

Hetta, sum avgjørt má vera málið, liggur tó helst nakað frammi í tíðini.

framhald

UNGUR MAÐUR hevur 80 ár á baki

Í dag fyllur hugsjónar- og stríðsmaðurin Einar Waag 80 ár

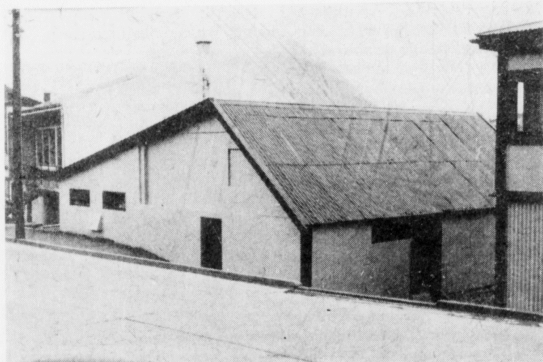
Einar Waag

Rættuliga ótrúligt ljóðar tað í oyrunum á teimum, sum vanliga koma saman við Einar Waag ella kenna Einar persónliga, men álmanakkin sigur ikki ósatt verður sagt, og eftir honum er Einar føddur 29. juni 1894 og fyllur sostatt 80 ár í dag.

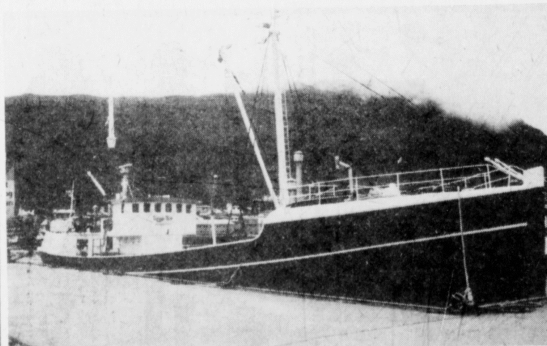
Einar ber árin lættliga. Hevur eitt ungt og lætt sinnalag. Er byrgur sum ein unglingi. Ger fimleik um vetrarnar og um summarið finnur hann frægd í at ganga millum bygdirnar Kirkju og Hattarvík á Fugloyinni. Er altíð tíðliga á fótum. Hvønn morgun, bæði summar og vetur, spákar hann morguntúr út í gomlu Klaksvíkina.

Enn sum áður fylgir hann væl við í øllum, sum fyriferst bæði her heima og aðrastaðir. Hevur lisið og granska nógv. Hevur stóran áhuga fyrri tí skrivaða orðin-

um. Eigur t.d. týðningarmikla goymslu av føroyskum bløðum heilt frá 1906.

Gamla bryggjarið hjá S. F. Hansen

Flutningsskipið Føroya Bjør við bryggju í Klaksvík

Hevur sett sær djúp spor á mongum økjum samfelagsins. Hevur gjort seg galdandi innan fiskivinnu, idnað, skúlapolitikk, kommunalpolitikk, landspolitikk, felagsarbeiði o. s. fr.

Politiski stríðsmaðurin Einar Waag

Politiskt er Einar javnaðarmaður við liv og sál, og hevur hann verið javnaðarflokkinum ein hollur og trúgvur stuðul — ein sannur stríðsmaður. Hann hevur sett sær djúp spor í søgu Føroya Javnaðarfloks, og ikki minni djúp vera spor hansara at standa í søgu Norðoya Javnaðarfelags.

Í meira enn fjórðingsöld sat Einar í stjórn Norðoya Javnaðarfelags, og hevði hann øll ári felagsins figgarligu viðurskipti um hendi. Umleið líka leingi sat hann í stjórn Føroya Javnaðarfloks, har hann meginpartin av tíðini var næstformaður og eisini virkaði hann sum floksformaður frá deyða Petur Mohr Dams í november 1968 til landsfund floksins á summri 1972, tá hann ynskti at leggja frá sær sum limur av flokksstjórnini.

Einar er maður við fólkaeyðnu og hevur eisini røkt fleiri álitistørv. Valdur av javnaðarflokkinum í Norðoyggjum sum fyrsti umdømisvaldi tingmaður floksins har í valdøminum, sat hann á

tingi frá 1950 til 54. Og tá tað øll árin siðani hevur eyðnast javnaðarflokkinum at fáa áran av teimum báðum umdømisvaldu tingmonnum í Norðoyggjum, so er tað ikki minst stríðsmanninum Einari Waag fyrri at takka. Einar var limur av Kommunustýrinum fyrri Klaksvíkar kommunu frá 1943 til 1947 og limur av Klaksvíkar skúlanevnd í samfull 25 ár, frá 1947 til 1972, harav formaður í 13 ár.

Øll, sum kenna Einar frá politiska virksemin hansara, kenna hann sum stríðsmann, ið lat hugsjónirnar ganga fram um alt.

Hóast Einar nú hevur lagt frá sær, bæði í stjórn Norðoya Javn-